

Vergaderjaar 2017–2018

**33 783**

## **Nucleaire ontwapening en non-proliferatie**

**23 432**

## **De situatie in het Midden-Oosten**

**Nr. 28**

### **BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 mei 2018

Middels deze Kamerbrief stuur ik u, mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, een eerste appreciatie over de implicaties van het Amerikaanse besluit om het nucleaire akkoord met Iran niet langer na te leven. Ook wordt de Nederlandse inzet in de directe nasleep van dit besluit in deze brief toegelicht.

Op 8 mei jl. kondigde de Amerikaanse president Donald Trump aan unilateraal de steun voor de *Joint Comprehensive Plan of Action* (JCPOA) oftewel het nucleaire akkoord met Iran in te trekken. In zijn toespraak benadrukte president Trump dat het JCPOA de Amerikaanse zorgen met betrekking tot Iran niet adresseert en dat het uiteindelijke doel van het JCPOA, het voorkomen van een Iraans nucleair wapen, met deze deal niet bereikt kan worden. De VS trekt daarom de steun voor het JCPOA in en zal de onder het JCPOA opgeschorte Amerikaanse nucleair-gerelateerde sancties opnieuw invoeren.

#### *Kabinetsreactie*

Het kabinet betreurt het Amerikaanse besluit. Het akkoord is en blijft de beste manier om te verzekeren dat Iran geen kernwapen ontwikkelt. Het JCPOA onderwerpt Iran aan een ongeëvenaard inspectieregime, uitgevoerd door het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA). Het IAEA heeft in de laatste tien inspectierapporten bevestigd dat Iran zich aan de nucleaire verplichtingen onder het JCPOA houdt. Het JCPOA is dan ook niet gebaseerd op vertrouwen, maar op robuuste verificatie. Daarmee draagt het akkoord bij aan stabiliteit in de regio en aan de veiligheid van Nederland en Europa.

Het Amerikaanse besluit betekent niet automatisch het einde van het JCPOA, dat multilateraal verankerd is in VN-Veiligheidsraadresolutie 2231. Nederland blijft het akkoord dan ook onverminderd steunen, net als de Europese Unie en de overige zes ondertekenaars (Frankrijk, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Rusland, China en Iran), inclusief de economische

voordelen die het akkoord moet opleveren voor de bevolking van Iran. Voorwaarde is dat Iran zich blijft houden aan de afspraken uit het JCPOA.

Het JCPOA zorgt voor externe, onafhankelijke controle op het Iraanse nucleaire programma. Dit dient behouden te blijven. Om dit te bewerkstelligen moeten in eerste instantie de overige onderhandelaars van het akkoord met elkaar om tafel. Het is in deze gesprekken van belang om onze onverminderde steun voor het JCPOA te bevestigen. Tegelijkertijd moeten, in goed overleg met de VS, stappen gezet worden om onze zorgen op het gebied van het Iraanse ballistische raketprogramma en de Iraanse rol in de regio te adresseren.

#### *Implicaties herinvoeren van Amerikaanse sancties op Iran*

Sinds het ingaan van het JCPOA en de daaraan gekoppelde sanctieverlichting zet Nederland in op stapsgewijze hervatting van de handelsbetrekkingen met Iran, met een bijzondere focus op water, landbouw en energie. Sectoren waarin Nederland een toegevoegde waarde heeft. President Trump heeft aangekondigd de opgeschorte Amerikaanse sancties tegen Iran direct opnieuw in te voeren. De sancties, zoals de *Office of Foreign Assets Control (OFAC)* beschreef,<sup>1</sup> zijn gericht tegen onder andere de Iraanse financiële sector (banken, verzekeraars en kapitaalmarkt), civiele luchtvaart, scheepsbouw en zeevaart, havenbedrijven, petrochemie, energiesector en de handel in ruwe olie, verschillende delfstoffen en halffabricaten, edelmetalen en de voedingsmiddelenindustrie. Afhankelijk van de sector is een overgangsperiode van 90 of 180 dagen voorzien waarin bedrijven hun lopende verplichtingen kunnen ontbinden. Ook wordt de opschorting van financiële sancties gericht tegen specifieke personen en bedrijven (de zogeheten «SDN listings») ongedaan gemaakt.

Van het Amerikaanse sanctieregime gaat bovendien een extraterritoriale werking uit: de Amerikaanse autoriteiten behouden zich het recht voor op te treden tegen buitenlandse bedrijven en personen die in strijd met Amerikaanse wetgeving handelen. Nederland is principieel tegenstander van unilateraal ingestelde extraterritoriale werking van wetgeving van andere landen, die Nederlandse bedrijven raken terwijl deze in lijn met Nederlandse en Europese wetgeving handelen. Ook de EU heeft herhaaldelijk zorgen richting VS uitgesproken over deze extraterritoriale toepassing van sancties. Het is nog te vroeg om de precieze impact voor het Nederlands bedrijfsleven in te kunnen schatten, maar de onzekerheid en risico's die gepaard gaan met zakendoen in Iran zijn toegenomen en internationale handel wordt bemoeilijkt. Tevens is het nog onduidelijk in hoeverre uitzonderingen voor het Europese of Nederlands bedrijfsleven mogelijk zijn.

De Nederlandse overheid organiseert binnenkort een informatiebijeenkomst met vertegenwoordigers van het Nederlands bedrijfsleven, die mogelijk geraakt worden door dit Amerikaanse besluit. Daarnaast zal ook het zgn. Handboek Iran worden geactualiseerd, opdat ook het MKB geïnformeerd wordt. Nederland blijft, tegen deze achtergrond, inzetten op een stapsgewijze hervatting van de economische en handelsbetrekkingen met Iran. Nieuwe informatie over de gevolgen van de Amerikaanse terugtrekking voor het bedrijfsleven zullen hierin steeds worden meegewogen.

---

<sup>1</sup> [https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/jcpoa\\_winddown\\_faqs.pdf](https://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/Documents/jcpoa_winddown_faqs.pdf)

### *Nederlandse zorgen met betrekking tot Iran*

De Europese partners zullen, net als Nederland, het JCPOA onverminderd blijven steunen. Tegelijkertijd deelt Nederland de internationale zorgen rondom het Iraanse ballistische raketprogramma en de Iraanse rol in de regio.

De ontwikkeling van het ballistische raketprogramma raakt direct aan de veiligheid van Europa en heeft een destabiliserend effect op de toch al volatiele regio. Iran heeft meerdere malen gezegd vooralsnog niet bereid zijn te *onderhandelen* over het programma, maar gaf in gesprekken met onder andere de Franse president Macron en Minister Kaag aan wel bereid te zijn om over het programma te willen *spreken*. Het is van belang om hier opvolging aan te geven, als eerste stap in een proces dat tijd zal kosten.

Wat betreft de Iraanse rol in de regio zijn er eerste, voorzichtige stappen gezet in de richting van een meer gestructureerde dialoog over de Iraanse rol in de regio. Zo hebben de EU, Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Italië in de marges van de *Münchner Sicherheitskonferenz* in februari jl. voor het eerst met Iran gesproken over de rol die het land speelt in de regio. Op 3 mei jl. vonden vervolggesprekken plaats en er zijn afspraken gemaakt om de besprekingen in de nabije toekomst te vervolgen. Uit deze gesprekken blijkt de voorzichtige bereidheid van Iran om over de regionale rol de dialoog aan te gaan. Ook hier is het van belang dat een gestructureerde dialoog met Iran over de internationale zorgen daadwerkelijk vormt krijgt om de negatieve rol van Iran terug te kunnen dringen.

### *Nederlandse inzet*

Nederland zal de komende tijd in verschillende gremia spreken over het Amerikaanse JCPOA-besluit en welke stappen nu ondernomen moeten worden om het akkoord te behouden. Dit zal onder andere besproken worden bij de informele Europese Raad in Sofia op 16–17 mei en de Raad Buitenlandse Zaken op 28 mei a.s. Nederland zal zich internationaal, ook als lid van de VN-Veiligheidsraad, en bilateraal blijven inzetten voor de volledige uitvoering van het akkoord en tegelijkertijd onze zorgen rondom de Iraanse rol in de regio en het ballistische raketprogramma aankaarten. Nederland werkt in het bijzonder nauw samen met Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Hoge Vertegenwoordiger Federica Mogherini, gezien de rol van de EU als coördinator van het JCPOA. Daarnaast is het van groot belang niet alleen met onze Europese partners, maar tevens met de VS te coördineren, omdat de VS een onmisbare partner blijft met wie Nederland veel belangen en zorgen deelt.

### *Rol Nederland als Facilitator*

De beslissing van president Trump heeft geen directe consequenties voor het Facilitatorschap van het 2231-format door Nederland. Dit format ziet toe op de implementatie van resolutie 2231, die van kracht blijft. Mocht Iran op de agenda van de VN Veiligheidsraad komen, dan zal Nederland als regulier VN-Veiligheidsraadslid deelnemen aan de discussie. Ook in dit forum zal Nederland pleiten voor het behoud van het JCPOA.

De Minister van Buitenlandse Zaken,  
S.A. Blok